

Wyrok z dnia 27 stycznia 2004 r.

I PK 282/03

1. Zmiana regulaminu wynagradzania po dniu odwołania pracownika ze stanowiska, nie uprawnia go do otrzymania wynagrodzenia za okres wypowiedzenia w wysokości wyższej od przysługującej przed odwołaniem (art. 70 § 2 zdanie drugie k.p.).

2. Odwołanie ze stanowiska (art. 70 k.p.) staje się skuteczne z chwilą, gdy doszło do pracownika w sposób umożliwiający zapoznanie się z jego treścią (art. 61 k.c. w związku z art. 70 § 1 i § 1¹ k.p. oraz w związku z art. 300 k.p.).

Przewodniczący SSN Barbara Wagner, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera, Zbigniew Hajn (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 stycznia 2004 r. sprawy z powództwa Barbary K. przeciwko W. Regionalnej Kasie Chorych w P. o zapłatę, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu z dnia 27 lutego 2003 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok w części oddalającej apelację w odniesieniu do powództwa głównego - dotyczącego zapłaty kwoty 15.263,77 zł z ustawowymi odsetkami - i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Powódka Barbara K. wniosła o zasądzenie od pozwanej W. Regionalnej Kasy Chorych w P. 15.263,77 zł z tytułu wyrównania, w związku ze zmianą regulaminu wynagradzania, następujących świadczeń: dodatku stażowego, wynagrodzenia, ekwiwalentu za urlop oraz odprawy należnej odwołanym dyrektorom oddziałów z odsetkami ustawowymi od dnia ich wymagalności do dnia zapłaty.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu stwierdziła, że na podstawie art. 70 § 2 k.p. w okresie wypowiedzenia pracownikowi odwołanemu przysługuje wynagrodzenie w wysokości sprzed odwołania. Pozwana złożyła także pozew wzajemny, żądając zasądzenia od powódki 7.784,54 zł z odsetkami od 16 czerwca 2002 r. do dnia zapłaty. Wyjaśniła, że kwota ta została wypłacona powódce tytułem wynagrodzenia za okres od 12 do 31 marca 2001 r. i jest nienależna, ponieważ powódce nie przysługiwało już wynagrodzenie z uwagi na to, że okres wypowiedzenia upłynął 11 marca 2001 r. Powódka wniosła o oddalenie powództwa wzajemnego, uzasadniając to tym, że stosunek pracy był kontynuowany do 31 marca 2001 r., pomimo iż Kasa wiedziała, że stosunek pracy mógł być rozwiązany z dniem 12 marca 2001 r.

Sąd Rejonowy ustalił, że 1 stycznia 1999 r. powódka została powołana na stanowisko dyrektora Oddziału W. Regionalnej Kasy Chorych w K. W dniu 31 sierpnia 2000 r. powódka została odwołana ze stanowiska dyrektora uchwałą Rady W. Regionalnej Kasy Chorych z 29 sierpnia 2000 r., doręczoną jej 10 października 2000 r. Od 30 sierpnia 2000 r. do 10 lutego 2001 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim. W tym czasie, tj. 13 września 2000 r., wprowadzono nowy regulamin wynagradzania pracowników W. Regionalnej Kasy Chorych, który obowiązuje od 28 września 2000 r. Regulamin ten wprowadził korzystniejsze dla pracowników warunki pracy, między innymi przelicznik dodatku stażowego w wysokości 1% w miejsce 0,5% za każdy przepracowany rok poczynając od 5 roku pracy. Pomimo to powódka otrzymała należne jej świadczenia w wysokości wynikającej z poprzedniego regulaminu, bez uwzględnienia korzystniejszych zmian wynikających z nowego regulaminu. Sąd Rejonowy stwierdził również, że ponieważ odwołanie nastąpiło w okresie przebywania przez powódkę na zwolnieniu lekarskim, to bieg wypowiedzenia rozpoczął się po zakończeniu zwolnienia, tj. 11 lutego 2001 r. Stosunek pracy rozwiązał się 31 marca 2001 r. W okresie wypowiedzenia powódka została zwolniona od wykonywania pracy i otrzymała wynagrodzenie za ten okres. Sąd Rejonowy uznał, że z art. 70 § 2 k.p. wynika gwarancja zachowania w okresie wypowiedzenia płacy przysługującej pracownikom zatrudnionym na podstawie „umowy o pracę na czas nieokreślony”. Przepis ten oznacza, że wynagrodzenie ustala się według zasad obowiązujących dla danego stanowiska przed odwołaniem, jednakże należy stosować przepisy prawne obowiązujące w tym zakresie w chwili jego ustalenia. Dlatego należało zastosować do powódki nowy regulamin. Co do wynagrodzenia za okres wypowiedzenia Sąd

Rejonowy uznał, że należy się ono do 31 marca 2001 r., ponieważ pozwana faktycznie przedłużyła powódce okres zatrudnienia, na co się zgodziła i co znajduje potwierdzenie w świadectwie pracy. Z tych względów Sąd Rejonowy w wyroku z 28 listopada 2002 r. uwzględnił powództwo i zasądził żadaną kwotę z odsetkami, zaś powództwo wzajemne oddalił w całości.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana (powódka wzajemna).

Sąd Okręgowy wyrokiem z 27 lutego 2003 r. apelację tę oddalił, dzieląc pogląd Sądu Rejonowego, że powódka powinna otrzymywać wynagrodzenie z uwzględnieniem korzystniejszych zmian wprowadzonych przez nowy regulamin. Nie ma znaczenia to, że pozwana po wprowadzeniu nowego regulaminu dokonała (w drodze wypowiedzeń zmieniających) faktycznego spłaszczenia wynagrodzeń. Nie mogło to dotyczyć powódki, ponieważ jej stosunek pracy nie mógł być zmieniany w drodze wypowiedzenia zmieniającego (uchwała Sądu Najwyższego z 21 grudnia 1987 r., III PZP 47/87, OSNCP 1989 nr 9, poz. 131). Dlatego na podstawie art. 77² § 5 k.p. w związku z art. 241¹³ § 1 k.p. powinna otrzymywać wynagrodzenie zgodne z nowym regulaminem. W kwestii powództwa wzajemnego Sąd Okręgowy stwierdził, że o otrzymaniu wynagrodzenia za okres dłuższy od okresu wypowiedzenia powódka dowiedziała się dopiero z pozwu wzajemnego. Skoro wcześniej nikt nie informował jej o dacie upływu okresu wypowiedzenia, to nie musiała się liczyć z obowiązkiem zwrotu nadpłaty (art. 409 k.c.)

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł Narodowy Fundusz Zdrowia, który ze względu na wejście w życie ustawy z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz.U. Nr 43, poz. 391) wszedł w miejsce pozwanej W. Regionalnej Kasy Chorych, zaskarżając go w części oddalającej apelację w zakresie powództwa głównego dotyczącego zapłaty na rzecz powódki 15.263,77 zł. Jako podstawę kasacji skarżący wskazał naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 70 § 2 zdanie drugie k.p. wskutek uznania przez Sąd Okręgowy, że po odwołaniu powódki ze stanowiska, w okresie zwolnienia lekarskiego i następnie w okresie wypowiedzenia, kiedy nie świadczyła pracy, przysługiwało jej wynagrodzenie w wysokości wyższej niż sprzed odwołania. Ponadto wnoszący kasację zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c., poprzez niewskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia i niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku w części dotyczącej zastosowania

względem powódki waloryzacji jej wynagrodzenia, co miało istotny wpływ na wysokość zasądzonej kwoty. W rezultacie wniósł on o zmianę zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu kasacji podniesiono, że oddalając apelację Sąd drugiej instancji nie wskazał podstawy faktycznej swojego rozstrzygnięcia, to znaczy nie wyjaśnił, czy i dlaczego uwzględnił fakt dokonania przez stronę pozwaną waloryzacji jej świadczeń, skoro innym pracownikom dokonywano takiej waloryzacji w drodze indywidualnych wypowiedzeń zmieniających, które w dodatku doprowadziły (poprzez zmniejszenie wskaźnika) do znacznego obniżenia wynagrodzenia. Sąd Okręgowy nie wyjaśnił również w tej części podstawy prawnej wydanego orzeczenia. Przepis art. 70 § 2 k.p. stanowi, że w okresie wypowiedzenia pracownikowi odwołanemu ze stanowiska przysługuje wynagrodzenie w wysokości sprzed odwołania. Zdaniem skarżącego, wykładnia gramatyczna tego przepisu jest jasna i nie nastęrcza żadnych wątpliwości interpretacyjnych.

W odpowiedzi na kasację powódka wniosła o jej oddalenie. Jej zdaniem nie można uznać, że ustawodawca celowo ograniczył możliwość podwyższania wynagrodzenia pracownikowi w okresie wypowiedzenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest uzasadniona. Trafny okazał się zarzut naruszenia przez zaskarżony wyrok art. 70 § 2 k.p. Zgodnie z tym przepisem odwołanie jest równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę (zdanie 1), zaś w okresie wypowiedzenia pracownik ma prawo do wynagrodzenia w wysokości przysługującej przed odwołaniem (zdanie 2). Wynagrodzenie, o którym stanowi powołany przepis, jest świadczeniem o szczególnym charakterze, wypłacanym z reguły za okres nieświadczenia pracy. Zgodnie bowiem z art. 71 k.p. pracownik nie ma obowiązku świadczenia pracy w okresie wypowiedzenia. Także pracodawca nie ma obowiązku umożliwienia mu świadczenia pracy, lecz jedynie może zatrudnić pracownika na jego wniosek lub za jego zgodą przy innej pracy odpowiedniej ze względu na jego kwalifikacje zawodowe. Założeniem tej regulacji, a także obowiązującą w praktyce regułą związaną z charakterem pracy wykonywanej w stosunkach z powołania, jest to, że pracownik nie pracuje już i nie pozostaje w gotowości do pracy. Przepis art. 70 § 2 zdanie drugie k.p. ustanawia zatem wyjątek od wyrażonej w art. 80 zasady wypłaty wynagrodzenia

tylko za pracę wykonaną. Już to, zgodnie z regułą interpretacyjną niedopuszczającą rozszerzającej wykładni wyjątków (*exceptiones non sunt extentendae*) nakazuje dokonywać ścisłej wykładni określenia „prawo do wynagrodzenia w wysokości przysługującej przed odwołaniem”. Należy również wskazać, że gdyby ustawodawca chciał, aby przy obliczaniu rozważanego wynagrodzenia uwzględniać zmiany następujące po dniu odwołania, to użyłby np. zwrotu „prawo do wynagrodzenia na dotychczasowych zasadach”, a gdyby miała to być gwarancja nieumniejszenia wynagrodzenia z równoczesnym uprawnieniem do wynagrodzenia wyższego w przypadku idących w tym kierunku zmian po dniu odwołania, to zastosowałby np. zwrot „prawo do wynagrodzenia w wysokości nienizszej od dotychczasowej” (por. np. art. 18^{3d} lub 47¹ k.p.). Wynika stąd, że w świetle art. 70 § 2 zdanie drugie k.p. zmiana regulaminu wynagradzania po dniu odwołania pracownika ze stanowiska, nie uprawnia go do otrzymania wynagrodzenia za okres wypowiedzenia w wysokości wyższej od przysługującej przed odwołaniem. Z drugiej jednak strony, także zmiana regulaminu na niekorzyść odwołanego pracownika nie może spowodować zmniejszenia jego wynagrodzenia.

Z ustalenia, że zmiana regulaminu wynagradzania po dniu odwołania pracownika ze stanowiska, nie uprawnia go do otrzymania wynagrodzenia za okres wypowiedzenia w wysokości wyższej od przysługującej przed odwołaniem wynika, że gdyby odwołanie ze stanowiska nastąpiło po wejściu w życie nowego regulaminu wynagradzania, to wysokość tego wynagrodzenia należałoby ustalić z uwzględnieniem nowej regulacji. Istotne zatem jest prawidłowe określenie daty odwołania powódki ze stanowiska dyrektora. W tej kwestii Sąd Okręgowy zaakceptował ustalenia Sądu Rejonowego, zgodnie z którymi odwołanie powódki nastąpiło 31 sierpnia 2000 r. uchwałą Rady W. Regionalnej Kasy Chorych z 29 sierpnia 2000 r. Równocześnie w świetle tych samych ustaleń wymieniona uchwała została powódce doręczona dopiero 10 października 2000 r., a zatem już po wejściu w życie nowego regulaminu wynagradzania pracowników Kasy. W związku z tym przypomnienia wymaga, że odwołanie ze stanowiska w rozumieniu art. 70 k.p., tak jak każde oświadczenie woli składane drugiej osobie, staje się skuteczne dopiero z chwilą, gdy doszło do pracownika w taki sposób, że mógł on zapoznać się z jego treścią - art. 61 k.c. w związku z art. 70 § 1 i § 1¹ k.p. oraz w związku z art. 300 k.p. (uchwała Sądu Najwyższego z 8 listopada 1988 r., III PZP 34/88, OSNCP 1990 nr 1, poz. 1 z glosą G. Bieńka, OSPiKA 1989, nr 7-12, poz. 164; uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 16 maja 1991, I PZP 3/91, OSNCP 1992 nr 3, poz. 35; wyrok Sądu Apelacyjnego w

Katowicach z 7 października 1992 r., III APr 54/92, OSAiSN 1993 nr 7, poz. 25). Na marginesie niniejszych rozważań Sąd Najwyższy zwraca również uwagę, że zgodnie z art. 69 k.p. do okresu wypowiedzenia, o którym stanowi art. 70 § 2 k.p., znajduje zastosowanie art. 30 § 2¹ k.p., który stanowi, że „okres wypowiedzenia umowy o pracę obejmujący tydzień lub miesiąc albo ich wielokrotność kończy się odpowiednio w sobotę lub w ostatnim dniu miesiąca.”

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 393¹³ k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 393¹⁹ k.p.c.

=====